әдебиятшы П.Нуржановтың мақаласында: «Автор 1937-жылғы Сталинлик репрессия ҳаққында өзиниң көзқарасын батыл ҳәм ашық түрде берген. Бул нәрсе баянлаўшының сөзинен, қаҳарманлардың монолог ҳәм диалогларынан анық көринеди» [7:21], – деген пикирди ушыратамыз. Изертлеўши Ж.Қаниязованың «Ш.Сейтов романларында психологиялық портрет»[4] мақаласында илимпазлардың портрет ҳаққындағы билдирген пикирлерин басшылыққа ала отырып, «Халқабад» романтетралогиясында автор персонаждың белгили бир ситуациядағы психологиялық ҳалатын, көбинесе қысқа портретлик деталларда көрсете алады. Избасқанның бетиндеги шешек дағының кем-кемнен шуқырласыўын, қысық көзиниң оқ жыланның көзлериндей жылтылдаўы, Мәдиярдың бетиндеги тыртығының тырысыўы, Сайымбеттиң сурланыўы, Қудайбергенниң шақшыйып-шақшыйып туратуғын көзлери сыяқлы портретлик деталлар жазыўшының образ жаратыўдағы шеберлигин көрсетеди. Бул жерде жазыўшы қаҳарманлардың руўхый жағдайларын (ашыўланыўы, қәҳәрлениў сыяқлы психологиялық ҳалатын) мимика усылы менен береди» [4:121], – деп ҳәр бир қаҳарманның әдет ҳәм қылықлары да, романда жазыўшы нәзеринен шетте қалмағанлығын мысаллар менен көрсетип өтеди. З.Бекбергенованың «Шаўдырбай Сейтовтың «Халқабад» романында қаҳарман образын жасаўда тиллик минезлемениң көркемлик хызмети» мақаласында болса, қарақалпақ әдебияттаныў илиминде бурын сөз етилмеген тың мәселе қозғалған. «Роман персонажлары социаллық келип шығыўы, жасы, жәмийетлик орны, өмирдеги белсендилиги, турмыс тәжирийбеси, мәдений, сиясий, руўхый өсиў дәрежеси жағынан бирдей емес. Ҳәр қайсысының өз жолы, өзинше көзқарасы бар. Романдағы адамлар топарының усындай өзгешеликлерине бола олардың сөйлеў мәденияты да ҳәр түрли дәрежеде сәўлеленеди. Жазыўшының шеберлиги, ҳәр бир қаҳарманды өзине тән өзгешелиги менен сөйлете билиўинде, әсиресе, ҳәр кимниң өз үнин, өз даўысын оқыўшыға тәбийий ҳалында көркем ҳәм тәсирли түрде жеткерип бериўинде көринеди» [3:119], –деп жазыўшының сөз етилип атырған романында усындай жетискенликлер менен бирге айырым қаҳарманлардың тилинде ушырасатуғын турпайы сөзлер (вульгарная лексика) менен олардың ис-ҳәрекетлериндеги моральлық қатнасықлардың ашықтан-ашық сүўретлениўин сынға алып өтеди [3:121].

Солай етип, биз ғәрезсизлик жылларындағы қарақалпақ әдебияттаныў илиминде дөретилген бир қатар илимий мақалаларда Қарақалпақстан халық жазыўшысы Ш.Сейтовтың роман дөретиўдеги шеберлиги мәселелери ҳәр қыйлы аспектлерде сөз етилгенлигин көрип өттик. Әлбетте, бул изертлеўлер Ш.Сейтов дөретиўшилигиниң ашылмай атырған сырлары менен қырларын келешек илимий жумысларда еле де терең изертлеўлерде тийкар болатуғыны сөзсиз.

Әдебиятлар

1. Алламбергенов К. Ығбал жағысы (Ш.Сейтовтың прозасы). //«Әмиўдәрья» №1, 1989, 92-93-б.
2. Баҳадырова С. Роман – 1989 // «Китаби Дедем Қорқыт», «Қоблан», «Едиге» ҳәм ҳәзирги әдебият ҳаққында ойлар. Нөкис: “Қарақалпақстан”, 1992.
3. Бекбергенова З. Шаўдырбай Сейтовтың «Халқабад» романында қаҳарман образын жасаўда тиллик минезлемениң көркемлик хызмети. // «Әмиўдәрья» №1, 2013. 118-122-б.
4. Қаниязова Ж.О. Ш.Сейтов романларында психологиялық портрет. ҚМУ //«Хабаршысы» №1-2, 2010.
5. Каниязова Ж. Ш.Сейтов дөретиўшилигинде көркем деталь. ӨзР ИА Қб //«Хабаршысы» №1, 2011.
6. Нуржанов П. «Ш.Сейтовтың «Халқабад» тетралогиясы баянлаў стилиниң өзиншелиги. ӨзР ИА Қбөлими // «Хабаршысы» №1, 2007.
7. Нуржанов П. Ғәрезсизлик дәўириндеги қарақалпақ прозасы. Нөкис: “Билим”, 21-б. 2003.
8. Нуржанов П. Ш.Сейтовтың «Халқабад» эпопеясында тарийхый шараят ҳәм сюжет поэтикасы. ӨзР ИА Қбөлими //«Хабаршысы» №3. 2007.

РЕЗЮМЕ

Мақолада Ш.Сейтовнинг кенг ҳажмли тўртта китобдан иборат «Халқобод» тетралогияси бўйича мустақиллик йилларида «Амударё», ЎзРФАҚб «Ахборотномаси», ҚДУ «Ахборотномаси» журналларида чоп этилган илмий мақолалар таҳлилга тортилган, тегишли хулосаларга келинган.

РЕЗЮМЕ

В статье приводятся анализ научных статей по тетралогии «Халкабад» Ш.Сейтова, состоящей из объёмных четырёх книг, опубликованных в годы независимости в журналах «Амударья», «Вестник» ККО АН РУз, «Вестник» КГУ и сделаны соответствующие заключения.

SUMMARY

The article provides the analysis of scientific articles on the tetralogy «Khalkabad» by Sh. Seitov, consisting of four voluminous books published during the years of independence in the journals «Amu Darya», «Vestnik» of Karakalpak branch of the Academy of Sciences of the Republic of Uzbekistan, «Vestnik» of KSU and the corresponding conclusions are made.

ЭПИК МАЙДОНДА РОМАНИЙ ТАФАККУР ТАЛҚИНИ

С.Бозоров - *ўқитувчи*

Термиз давлат университети

Таянч сўзлар: эпик майдон, бадиий тафаккур, талқин, таҳлил, эврилиш, характер, руҳий изтироб, бадиийлик ва маҳорат.

Ключевые слова: эпическое поле, художественное мышление, интерпретация, анализ, эволюция, характер, эмоциональная боль, искусство и мастерство.

Key words: epic field, artistic thinking, interpretation, analysis, evolution, character, emotional pain, art and skill.

Роман жанри ҳаётни эпик тасвирлаш билан бир қаторда ўзида инсон ички дунёсини, унинг сирларини чуқур ва батафсил тасвирлашга асослангани учун ҳам жанрлар орасида етакчилик қилишини қайд қилиш мумкин. Психологизм ва психологик таҳлил адабиётнинг қонуний ҳодисаси сифатида ўзининг бутун борлиғини романчиликда намоён қилди. Шу жиҳатдан олиб қарайдиган бўлсак, истиқлол романчилиги турфа хил бадиий талқинларни ўзида мужассамлаштира олганлигини кузатиш мумкин.

Адабий-маданий меросимизни ўрганиш, англаш ва тадқиқ этиш адабиётшунослигимизнинг асосий вазифаларидан бири бўлиб келмоқда. Бадиий адабиётда инсоннинг бадиий мукаммал образини яратиш энг мураккаб масалалардан биридир. Адабиёт ва санъат жамият ҳаётида маълум ўринни эгаллай бошлаган даврлардан бошлаб инсонни талқин қилишга, унинг ижтимоий ҳаётдаги ўрнини, руҳий дунёсидаги ўзгариш ва қарама-қаршиликларни, инсон ва табиат бирлигини бадиий тадқиқ қилишга интилиб келган.

Романий тафаккурнинг эпик истиқболи онг ва туйғуда намоён бўлиб, сифат ўзгаришларининг ҳосиласи тарзида мураккаб ички уйғунликка, диалектик узвийликка интилди. Дунё халқлари адабиётига назар ташлар эканмиз, инсон характеридаги ва жамиятдаги ўзгариш ҳамда эврилишларни асрлар давомида бадиий талқин этилганлигини кузатамиз. Шу маънода, истиқлолга эришиш жараёни ҳам мураккаб кечгани, йиллар давомида ижодкорларимиз эрк ва озодликни тараннум этиши ҳам бежиз эмас. Мустақиллик

йилларига келиб эса адабиётимиз турфа хил шакл ва оҳангларда ўз аксини топмоқда. Кейинги йиллар адабиётида чинакам ижод қилиш, ҳақ сўзни, ҳақиқатни айтиш эркинлиги кенг қамровда ривожланди. Шунинг учун Ўзбекистон Қаҳрамони Абдулла Орипов “Адабиёт ва замон” мақоласида қуйидаги фикрларни илгари суради: “Шўролар даврида миллий қадриятларимиз, мозийдаги қаҳрамонларимиз қарийб қаламга олинмас, олинганда ҳам улар синфийлик ва партиявийлик нуқтаи назаридан таҳлил этилар, қораланарди, холос. Диний эътиқод эса бутунлай манфий тушунчага айлантирилган эди. Бирёқламалик, юзакилик адибларимизни бир хил овозда, бир хил оҳангда куйлашга ўргатиб қўйган эди. Фақат бахтни ва саодатни куйлаш, аслида йўқ ёрқин келажакни улуғлаш одат тусига айланган эди. Инсон ҳаётидаги турли изтироблар, зиддиятлар, мағлубиятлар қатағон мавзу ҳисобланар, улар асло рағбатлантирилмас эди” [1,5].

Дарҳақиқат, мустақиллик йилларига келиб, тарихга, тарихий шахслар образига, ҳаёт ҳақиқатига ҳаққоний ёндашиш анъанаси етакчилик қилди. Чунки тузумнинг ўзгариши, жамият эврилишлари бадиийлик мезонларининг янгиланишига, образлар тизимида жиддий ўзгаришлар рўй беришига кучли таъсир кўрсатганлигини ҳам қайд этиш лозим. Ижодкорлар олам, одам ҳақида аввалгидан ўзгачароқ фикрлаш мумкинлигини англадилар ва шу йўлда жиддий ўзгаришларнинг маҳсули бўлган бадиий асарларни майдонга келтирди. “Давр ва адабиёт муаммоси ғоят мураккаб ҳодисадир. Чунки замоннинг асосий белгиси унинг тинимсиз ҳаракатдалиги, ўзгариб туриши бўлса, асл адабиётнинг бош хусусияти унинг ўзи яратилган замонга қараганда кўпроқ яшашга интилиши, барқарор бўлишга уринишидир… Айни вақтда, ўтган йиллар шундай салмоққа, шундай ўзгарувчилик қудратига эгадирки, халқ психологияси, дунёни идрок этиш, тушуниш ва тушунтириш тарзида шунчалик катта ўзгариш ясадики, аввалги бир неча ўн йилларда ҳам бундай қилиб бўлмасди” [2:15], – деб ёзади адабиётшунос олим Қозоқбой Йўлдошев.

Инсоният тарихида узоқ даврлар мобайнида яратилган бадиий асрлар ҳеч қачон ҳамма учун бирдай тушунарли бўлмайди. Шу жиҳатдан кейинги йиллар бадиий адабиётида сюжет ва композицион жиҳатидан мураккаб харатерга эга бўлган асарлар майдонга келмоқда. Истиқлол даври адабиёти инсон руҳиятидаги ўзгаришларни, қарама-қаршиликларни, ботиний оламидаги зиддиятларни акс эттириш билан бир қаторда, инсон тафаккуридаги эврилишларни, ижтимоий ҳаётдаги зиддиятларни ҳаққоний акс эттириш анъанасини юзага чиқарди. Истиқлол даври бадиий-эстетик тафаккуридаги бундай ўзгаришлар олам ва одамга теранроқ назар солиш ва глобаллашув жараёнида кечаётган ўзгаришларни бадиий талқин этар экан, эстетик идеалларнинг, ёки жаҳон адабиётидаги етакчи тамойилларни бадиият таркибига кириб келиши билан ҳам узвий боғлиқ эканлигини кузатиш мумкин.

Адабиётшунос Н. Раҳимжонов истиқлол даври адабиёти ва адабий жараёни ҳақида сўз юритиб қуйидаги тушунчаларни қайд қилган: “Истиқлол давр адабий жараёни бир неча минг йиллик Шарқ маданияти, мумтоз адабиётимиз тараққиётининг таркибий қисми, туркий улус маънавиятининг узвий бўғини сифатида баҳоланмоқда” [3:54]. Бу фикрларда адабий жараённинг ўзига хос хусусияти, поэтик ўзгаришларнинг мавжудлиги эътироф этилган. Истиқлол адабий жараёни ва танқидчилиги теран фикр ва мулоҳазаларга бой бўлганлиги сабабли мавжуд анъаналар билан бир қаторда турфа хил таҳлилий ўзгаришларни ҳақли равишда юзага чиқарди. Истиқлолга эришганимиздан сўнг маънавий қадриятларга, маданиятга, сўз санъатига нисбатан муносабат тубдан ўзгарди. Бу даврнинг энг характерли хусусияти фақат адабиётимиз тарихига эмас, балки замонавий адабий-бадиий жараёнга ҳам янгича бадиий эстетик мезонлар билан ёндашишни талаб этмоқда.

Маълумки, эпик майдон тушунчаси муайян изчиллик асосида шаклланадиган фалсафий категория ҳисобланиб, сюжетдан воқеалар ривожига, воқеалар ривожидан композицион яхлитликка олиб борадиган жараённи ўзида мужассамлаштиради. Бу жараён давр руҳи, макон ва замон муносабати, ҳажм ва миқдор муштараклигини тасвир марказига бирлаштиради.

Истеъдодли адиб Нормурод Норқобиловнинг бадиий асарларида илгари сурилган тушунчалар мажмуасида инсон ва табиат, олам ва одамнинг бирлиги теран талқин этилган. Турфа хил образлар орқали, шахс ва жамият, инсон ва нобобот олами ўртасидаги узвийлик асосида, инсон тафаккуридаги эврилишлар ўз ифодасини топган. Адиб «Дашту далаларда» романида макон ва замон муаммоси ички қарама-қаршилик, ҳаётий воқеалар силсиласида янада теранроқ реаллашади. Тўғрироғи, муаллиф эпик макон тасвирига кўпроқ урғу берар экан, замон зиддиятларининг инсон характерини шакллантиришга хизмат қилдиради. Эпизодик чизгилар, характерли бадиий деталлар миллат турмуш тарзини асар руҳига сингдиради, натижада инсоний муносабатлар миллий анъаналарни ёрқин ифодалаган типик характерли умумлашмаларни юзага чиқаради. Инсоннинг маънавий олами, унинг характерининг шаклланишида ижтимоий муҳитнинг у ёки бу даражадаги таъсири ёрқин талқинларда ўз ифодасини топади. Инсоният ва табиат бирлиги ҳақидаги талқинларда бу хусусиятлар янада теранлик касб этиб, инсон руҳиятидаги ўзгаришларнинг сабабларини англашга, ўқувчини мулоҳаза юритишга ундайди.

«Дашту далаларда» романида, деб ёзади, адабиётшунос олима Шоҳсанам Давронова, табиат ва инсон муносабати масаласини маънавий муаммолар билан уйғунликда тасвирлаш анъанаси намоён бўлади. Адиб асарларида устоз адиблар ижодий йўлида юз кўрсатган маҳорат қирралари табиат билан биргаликда очилади. Миллий заминда турган бадиий қаҳрамон айни пайтда ёзувчининг умуминсоний ва гуманистик қарашларини табиатга муносабати орқали юзага чиқаради [4:104].

Дарҳақиқат, асосли таъкидланганидек, инсон ва табиат бирлиги эпик майдонда, инсон ботинидаги эврилишлар асосида талқин этилганлигини жаҳон адабиётида Эрнест Сетон Томсон, Чингиз Айтматов каби истеъдодли ижодкорларнинг бадиий асарларида кузатамиз. Аммо Нормурод Норқобилов асарларида ҳам миллий ўзликни англаш ифодаси эпик майдонда ўз ифодасини топганлигини алоҳида қайд этиш лозим: «Бир қарашда, бўрилар учун бу даштда емиш қаҳат эмасдек туюлади. Масалан, шундоққина ёнларида Тўланбойнинг подаси. Қиш-қировли кунлар бошлангунга қадар кечаю кундуз даштда ёйилиб юради. Аммо бўри зоти ини жойлашган ҳудуд тасарруфига кирувчи ердаги жонлиққа тегмайди. Зеро, уларнинг тинчлиги ҳам шунга боғлиқ» [5:12-13]. Инсон ва табиат, инсон ва нобобот олами азалдан диалектик бирликда ҳаёт кечириб келди. Аммо ўтган асрнинг олтмишинчи йилларидан бошлаб бу анъаналар маълум даражада унутила бошланди. Инсон ўзи англамаган ҳолда табиат ва унинг мўъжизалари олдида «лол қолиш»га мажбур бўлди. Эзгулик, адолат, ҳақиқат ўрнини ёвузлик, ваҳшийлик, инсон характеридаги шафқатсизлик эгаллай бошлади. Бу характерли хусусиятларни роман қаҳрамонлари бўлган Тўланбой, Рўзиқул, Ҳайдар образларида кузатамиз. Романда оламнинг гўзаллиги, инсониятнинг шу гўзалликка муносабатини, гуманизм моҳияти ва қадр-қимматини

бутун ижоди бадиий тўқималарига ёйилиб кетган миллий маънавият ифодасига сингдирилади. Одамзоднинг руҳий баркамоллиги, эзгу мақсади ҳақида фалсафий теран тасвир йўналиши адиб дунёқараши ва назарий тасаввури кенглигидан далолат беради. Шунинг учун ҳам ижодкорнинг ҳар бир асарида хоҳ у кичик жанр бўлсин, хоҳ йирик ҳажмли бадиий полотно бўлсин, адолат, ҳақиқат, меҳр-шафқат, эзгулик каби тушунчалар талқини асосий ўринни эгаллайди.

Адиб асарларида доимо ўз даврининг илғор маънавий-ахлоқий интилишларининг талқини етакчилик қилади. Чунки ижодкор нуқтаи назарида жамиятнинг ана шу муаммолари поэтик мушоҳада – муҳокамасида теран эстетик қиймат касб этади. Ёзувчи поэтик изланишларнинг мағзини инсон борлиғини ижтимоий-психологик такомилда тасвирлаш, талқин этиш ташкил этади. Романда ифодаланган маъно-моҳият халқимиз анъаналари, урф-одатлари замирига сингдириладики, бу эса мураккаб характерга эга бўлган инсонни англаш мураккаблигини намоён этади. Поэтик талқинда мужассамлашган муаллиф концепцияси қаҳрамон руҳияти, ботиний оламини ойдинлаштиради, етакчи образ динамик тадрижи тасаввур чизиқларини марказлаштиради, тасвир тамойилларидаги ўзига хос талқинлар эса эпик майдондаги фалсафий теранликларини бадиий умумлаштиришга замин тайёрлайди.

Роман эпик борлиғида Тўланбой бадиий сиймоси етакчилик қилади. Ижтимоий-психологик зиддиятларни бирлаштириб турадиган бадиий қаҳрамонда мужассамлашган хотира, мулоҳаза, унинг фаолияти давомида турғунлик даврининг умумлашма типини намоён этади. Тўланбойнинг ҳаёти, ўзлигидаги бадиий характери воқеалар ривожида намоён бўлади. У турфа қарама-қаршиликлардан иборат ҳаёти давомида ўзлигини англашга, баъзан буни унутишга мажбур бўлганлигини руҳий талқинларда теранроқ ифодаланган: «Тўланбой жониворнинг яғрин туклари биқин юнгларига нисбатан дағалтоблигини гўё энди пайқагандай, панжаларини гоҳ оҳиста, гоҳ тезоброқ ҳаракатлантиришда давом этаркан, бирдан тулки мўйнасининг ўзига ҳеч кераги йўқлигини фаҳмлаб қолди. Бироқ бундан унинг туклари тўкилган яроқ телпак остидаги сўпоқ бошига Қоракулоқни озодликка қўйиб юбориш фикри келмади» [5:15]. Тўланбой характеридаги бундай ёвузлик аста-секинлик билан эзгулик ўрнини эгаллай бошлайди. Унинг болалигидаги набобот оламига бўлга муҳаббати йўқолиб боради. Тасвирдаги аниқлик эса айнан кичикдан каттага, хусусий ҳодисалардан ҳаётий умумлашмаларга интилишга мойилликнинг кучлилиги билан изоҳланади. Ўз навбатида ёзувчи ғоявий муносабати халқ руҳияти, миллат истиқболини атрофлича таҳлил қилиш воситасида ойдинлашади. Бу муносабат инсоният келажагига ишонч билан қараш, уни идрок этиш ва тушуниш нуқтаи назаридан, мантиқий изчиллик касб этади. Аслида ижодий мантиқнинг асл мазмуни ҳам миллат иродаси ва мақсад-интилишларини чуқур ўзлаштиришга бориб тақалади. Чунки, мазкур тушунча характерли белгини ахтариш ва унга урғу бериш муштараклигидан озиқланади. Инсониятдаги бундай ёвузлик хислати аниқ ва яхлит воқеалар силсиласида бадиий умумлашма образлар асосида ўз ифодасини тотади.

Ёзувчи бадииятида эпик характер услубий нозикликни намоён этадиган воситалар мажмуига айланади. Бадиий штрих, психологик таъкид, ёрқин ҳаётий тафсилот, ситуация каби қўлланмалар эпик майдон табиатини очиб берадиган ёрдамчи воситалар тарзида вазифавий аҳамият касб этади. Муаллиф бадиий талқин замирида инсон тўғрисида хаёлот – ҳаётда мужассам оғриқ нуқталар, безовта туйғуларни қарама-қаршиликлар силсиласида акс эттиради. Одамзод табиатини рўйи-рост тасвирлаш ёзувчи эстетик тамойилларини белгилайди. Санъаткорнинг адабий маҳорати – жамият ва ҳаёт ҳаққонийлиги нуқталарини аниқ илғай олишида, қаҳрамон маънавий оламини тўғри тасвир этишида, шахс манфаат ва қизиқишларини ягона эстетик мақсадга йўналтиришида, инсоният масъулияти, маънавий ва маърифий сажияни шакллантириш иқтидорида тўлиқ намоён бўлади.

Эпик майдон қаҳрамон қиёфасининг улуғворлиги, миллат сажиясини ўзига сингдирганлиги, умуминсоний масалаларни уюштириб турганлиги билан диққатга сазовор. Зеро, ёзувчининг поэтик ифодаси асосий образ табиатидан фалсафий умумлашмага қадар бўлган масофада ҳаракатланиб, ҳаётий миқёсни аниқлаштиришга яқиндан ёрдам беради. Ёзувчи қўллаган усул воқеалар ривожи изчиллиги ҳамда қаҳрамонлар ўзаро муносабатини тасвир атрофига жипслаштиради. Ёзувчи бадииятида эпик характер услубий нозикликни намоён этадиган воситалар мажмуига айланади.

Адабиётлар

1. Орипов А. Адабиёт ва замон. Мустақиллик даври адабиёти. Адабий-танқидий мақолалар, бадиалар. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа уйи, 2006.
2. Йўлдошев Қ. Ёниқ сўз. Адабий ўйлар. – Тошкент: “Yangi asr avlodi”, 2006.
3. Раҳимжонов Н. Истиқлол ва бугунги адабиёт. (Адабий-эстетик, танқидий тафаккур тамойиллари). – Тошкент: “Ўқитувчи”, 2012.
4. Давронова Ш. Истиқлол даври ўзбек романчилиги ва шарқ адабиёти. – Тошкент: “Наврўз”, 2019.
5. Норқобилов Н. Дашту далаларда. Роман. -Тошкент: “Ўзбекистон”, 2009.

РЕЗЮМЕ

Мақолада эпик майдоннинг бадиий қаҳрамон яратишдаги бадиий функцияси, қаҳрамон характерининг шаклланишдаги ўрни каби тушунчалар истеъдодли адиб Нормурод Норқобиловнинг «Дашту далаларда» романи асосида таҳлилга тортилди. Романда инсоният ва табиат бирлигидан келиб чиқадиган фалсафий тушунчалар замиридаги қарашларнинг ҳаётийлиги, бу каби талқинлар истиқлол даври адабиётида теранроқ акс этганлиги назарий қарашлар мисолида асосланди. Эпик майдон тушунчаси эпик характерларнинг шаклланишига асос бўлиши исботланди. Бу тушунчалар романдаги асосий образлар Тўланбой, Рўзиқуллар мисолида таҳлилга тортилди. Асар қаҳрамонларининг характеридаги ўзгаришлар эпик воқеалар ривожида ёритилганлиги таҳлил қилинди.

РЕЗЮМЕ

В статье анализируются такие понятия, как художественная функция эпического пространства в создании художественного героя, роль героя в формировании персонажа по мотивам романа талантливого писателя Нормурада Норкобилова «В степях». В романе, жизнеспособность взглядов, лежащих в основе философских концепций, вытекающих из единства человечества и природы показана на примере теоретических взглядов, такие интерпретации более глубоко отражены в литературе периода независимости. Концепция эпического пространства оказалась основой для формирования эпических персонажей. Эти понятия были проанализированы на примере главных героев романа Толанбоя, Розикула. Было проанализировано, что изменения в характере главных героев произведения были освещены в ходе эпических событий.

SUMMARY

The article analyzes such concepts as the artistic function of the epic space in the creation of an artistic hero, the role of the hero in the formation of the character, based on the novel "In the steppe" by the talented writer Normurad Norkobilov. In the novel, the vitality of the views underlying the philosophical concepts arising from the unity of mankind and nature, is based on the example of theoretical views, such interpretations are more deeply reflected in the literature of the independence period. The concept of epic space has proven to be the basis for the formation of epic characters. These concepts were analyzed on the example of the main characters in the novel Tolanboy, Roziqul. It was analyzed that the changes in the character of the protagonists of the work were covered in the course of epic events